

Ehdotuksemme puoliväliriiheen

Helsingin seudun kauppakamarin ratkaisuehdotukset hallituksen puoliväliriiheen 2025.

Ehdotukset käsittelevät maankäyttöä ja liikennettä, koulutusta ja osaavaa työvoimaa, työperäistä maahanmuuttoa vihreä siirtymää ja kiertotaloutta, TKI-panostuksia sekä huoltovarmuutta.

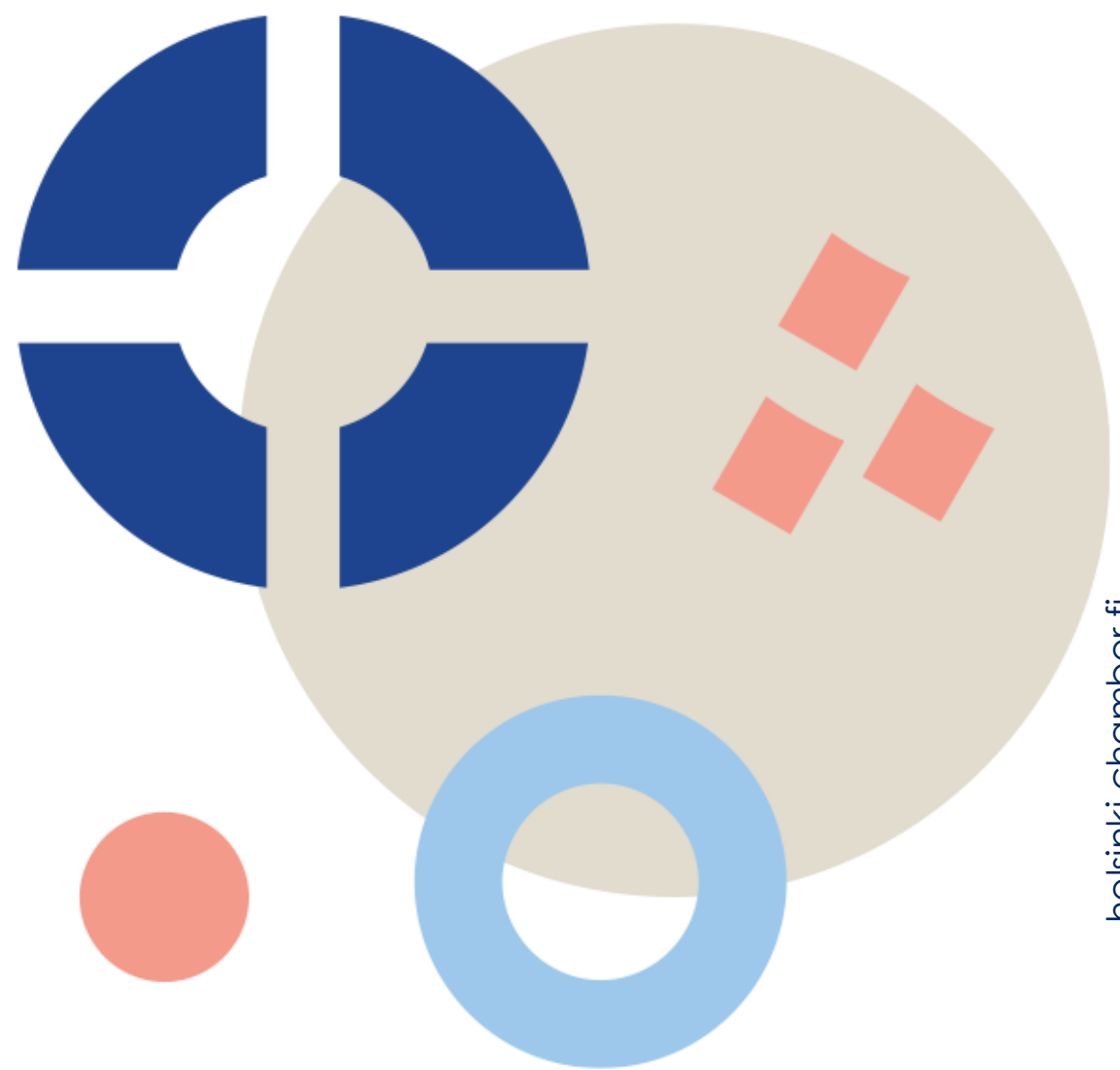
Markku Lahtinen,

Vaikuttamistyön johtaja

Helsingin seudun kauppakamari

markku.lahtinen@chamber.fi

+358 50 571 3564

Helsingin seudun kauppakamarin ehdotukset puoliväliriiheen (1)

Helsingin seutu on Suomen talouden veturi, jossa asuu yli 30 prosenttia maan väestöstä ja jonka osuus Suomen bruttokansantuotteesta on 39 prosenttia. Alueen talouskasvu perustuu kansainväliseen kilpailukykyyn, investointeihin ja innovaatioihin. Uudenmaan väkiluku kasvaa edelleen, ja vuonna 2040 sen osuuden ennustetaan olevan 32 prosenttia koko maan väestöstä.

Helsingin seudun väestönkasvu perustuu pääosin vieraskielisen väestön maahanmuuttoon, mikä korostaa kotouttamisen ja työperäisen maahanmuuton kehittämisen tarvetta. Samalla alue kärsii korkeakoulujen aloituspaikkojen riittämättömyydestä, mikä vaikeuttaa osaavan työvoiman saatavuutta. Esimerkiksi vuonna 2023 Uudenmaan osuus 19-vuotiaiden ikäluokasta oli 31 prosenttia, mutta korkeakoulujen aloituspaikoista vain 26 prosenttia.

Liikenneinfrastruktuurin kehittäminen on jäänyt jälkeen muista Pohjoismaiden metropoleista
– vuosina 2011–2020 valtion osuus Helsingin seudun liikenneinvestoinneista oli vain 24 prosenttia, kun Tukholmassa vastaava osuus oli 66. Tämä heikentää seudun kilpailukykyä ja kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

Helsingin seudun kauppakamarin ehdotukset puoliväliriiheen (2)

Uusimaa on Suomen suurin TKI-keskittymä, jossa käytetään noin puolet koko maan TKI-menoista. Vuonna 2023 maakunnan TKI-menot nousivat 4,2 miljardiin euroon, kasvua oli 329 miljoonaa euroa. Yrityssektorin osuus menoista oli noin 70, korkeakoulusektorin noin 19 ja julkisen sektorin noin 12 prosenttia. Suomen TKI-menot olivat vaille kolme prosenttia bruttokansantuotteesta vuonna 2023, mutta tavoite on nostaa ne neljään prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Helsingin seudun startup-yritykset keräsivät 1,2 miljardia euroa pääomasijoituksia vuonna 2023, mikä on yli 60 prosenttia koko Suomen startup-rahoituksesta. Kilpailijamaissa, kuten Tanskassa ja Hollannissa, valtion riskirahoitus on 2–3-kertainen Suomeen verrattuna, mikä vauhdittaa kasvua.

- **Uudenmaan kasvukeskuksiin kasaantuvat myös yhteiskunnalliset haasteet**, kuten pitkäaikaistyöttömyys ja segregatio. Tämä ei näy EU:n alue- ja rakennepolitiikan varojen jaossa, sillä Uudenmaan osuus on vain noin viisi euroa asukasta kohden, kun esimerkiksi Lapissa se on noin 148 euroa.

Sisällysluettelo

Helsingin seudun ja Uudenmaan merkitys Suomen kasvulle

Ratkaisuehdotukset teemoittain

Rakennetaan kilpailukykyistä ja kestäväää yritys ympäristöä (9 ratkaisuehdotusta)

Vahvistetaan osaavan työvoiman saatavuutta (6 ratkaisuehdotusta)

Joustavoitetaan työperäistä maahanmuuttoa (7 ratkaisuehdotusta)

Kiihdytetään kiertotaloutta ja vihreän siirtymän investointeja (2 ratkaisuehdotusta)

Panostetaan TKI-toimintaan ja kansainväliseen kilpailukykyyn (4 ratkaisuehdotusta)

Turvataan huoltovarmuus ja kriittinen infrastruktuuri (1 ratkaisuehdotus)

Rakennetaan kilpailukykyistä ja kestäväää yritysympäristöä (1)

Tarve 1: Kuntien maapolitiikan keinoja tulee täsmentää ja sen avoimuutta lisätä.

- Maapolitiikan on kannustettava riittävästi yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen
- Säädetään kunnille nykyistä laajempi velvollisuus tiedottaa maapoliittisista linjauksista, keinoista ja maankäyttömaksujen perusteista
- Säädetään laissa niistä asioista, joista maankäyttösopimuksissa voidaan sopia
- Kirjataan lakiin maapoliittisia keinoja ja kannusteita täydennysrakentamisen edistämiseksi

Tarve 2: Kaupan investointeja ja kilpailua rajoittavaa kaavaohjausta on vähennettävä.

- Vähennetään kaupan sijainnin ohjausta huomattavasti koko maankäytön suunnittelujärjestelmässä.
- Kielletään kaupan laatuun perustuvat määräykset kaavoituksen kaikilla tasoilla.
- Velvoitetaan kunnat kaavoittamaan kilpailua edistäen riittävästi vaihtoehtoisia kaupan sijaintipaikkoja keskustoihin ja niiden ulkopuolelle.

Rakennetaan kilpailukykyistä ja kestäväää yritysympäristöä (2)

Tarve 3: Liikenneverkon kunnossa pitäminen ja kehittäminen sekä liikenteen päästövähennystavoitteiden saavuttaminen edellyttävät liikenteen verotuksen ja rahoituksen uudistamista.

- Toteutetaan valtakunnallinen liikenteen verotuksen ja rahoituksen kokonaisuudistus

Tarve 4: Helsingin seudulle tulee toteuttaa useita raskaan liikenteen palvelualueita, joille voidaan samalla sijoittaa uusien käyttövoimien jakeluinfraa.

- Valtion tulee aktiivisesti edistää sekä raskaan liikenteen taukopaikkojen että suurempien lataus- ja tankkausalueiden toteuttamista Helsingin seudulla sekä osallistua niiden rahoittamiseen

Vahvistetaan osaavan työvoiman saatavuutta (1)

Tarve 1: Jatkuvan oppimisen mahdollisuudet hyödynnettävä.

- Osatutkinnot ja niitä pienemmät osaamiskokonaisuudet on saatava nykyistä paremmin käyttöön työssä olevan ja aikuisten osaamistason ylläpitämiseksi ja parantamiseksi
- Opintosisältöjä on kehitettävä aktiivisessa vuoropuhelussa yritysten kanssa
- Korkeakouluilla ja ammatillisen koulutuksen järjestäjillä tulee olla käytössään jatkuvan oppimiseen kehittämiseen kannustimia, joilla voidaan vastata käytännönläheisesti, nopeasti ja vaikuttavasti työelämän tarpeisiin.

Tarve 2: Ammatillista koulutuksen ja korkeakoulutuksen vastakkainasettelu ei ole yritysten intressien mukaista. Elinkeinoelämä tarvitsee osaajia ja tekijöitä molemmilta koulutusasteilta.

- Ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluihin on kehitettävä yleinen, suurivolyyminen väylä, jolla voidaan nopeuttaa opiskelijoiden valmistumista, tehostaa opintojen hyväksi lukemista sekä vähentää väyläopintoihin liittyvää turhaa alue- ja paikkakuntakohtaista byrokratiaa. Esimerkiksi Uudellamaalla vuonna 2023 noin 41 prosentilla uuden ammattikorkeakoulututkinnon aloittaneista opiskelijoista oli taustallaan ammatillisen koulutuksen tutkinto. Väyläopintojen sujuvoittaminen tukisi myös kansallisen koulutustason nostamista.

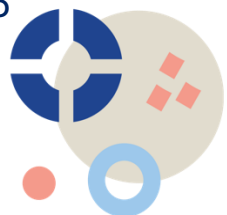
Vahvistetaan osaavan työvoiman saatavuutta (2)

Tarve 3: Oppisopimuskoulutuksesta on tehtävä yrityksille selvästi nykyistä houkuttelevampi vaihtoehto myös nuorten kouluttamiseen.

- Jos oppisopimuksen ajalta maksettava palkka olisi yhdistetty opiskelijan osaamisen kehittämiseen, olisi yrityksillä enemmän kannusteita ottaa myös oppivelvollisia oppisopimuskoulutukseen. Oppisopimuskoulutuksen kautta tutkinnon suorittaneet työllistyvät hyvin. Esimerkiksi vuonna 2022 kaikista tutkinnon oppisopimuskoulutuksena Uudellamaalla suorittaneista 82 % oli päätoimisia työllisiä ja 8 % työllisiä opiskelijoita vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen. Vastaavat luvut muilla tutkinnon suorittaneilla ovat 61 % päätoimisia työllisiä ja 8 % työllisiä opiskelijoita.

Tarve 4: Helsingin seudulla korkeakoulupaikkoja liian vähän.

- Lisätään hallitusohjelman mukaisesti korkeakoulujen aloituspaikkoja kasvukeskuksiin. Suurin tarve on Helsingin seudulla, jossa korkeakoulujen aloituspaikat eivät vastaa alueen yritysten ja nuorten ikäluokan tarpeisiin. Vuonna 2023 koko maan 19-vuotiaista, toisen asteen tutkinnon suorittaneista nuorista 31 % sijaitsi Uudellamaalla, mutta korkeakoulujen aloituspaikoista vain 26 %.

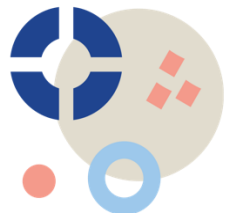
Joustavoitetaan työperäistä maahanmuuttoa (1)

Tarve 1: Perheenyhdistämisen helpottaminen vahvistaa Suomen vetovoimaa ja osaajien pysyvyyttä.

- Suomen on helpotettava kansainvälisten osaajien perheenjäsenten työluvan saamista poistamalla saatavuusharkinta ja työluvan tulorajat Suomessa työskentelevien työntekijöiden puolisoilta. Lupaprosessissa on huomioitava perheen kokonaistulot, jotta perheenyhdistämisen esteitä voidaan madaltaa.
- Viranomaisprosesseja on sujuvoitettava ja digitalisoitava, jotta perheenyhdistämishakemusten käsittely nopeutuu ja byrokratia vähenee.
- Perheen mukanaolo edistää työntekijän integroitumista, lisää Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten osaajien silmissä ja tukee heidän pitkäaikaista sitoutumistaan. Tämä on keskeinen toimenpide osaajapulan ratkaisemiseksi ja yritysten kasvun mahdollistamiseksi.

Tarve 2: Digitaalinen tunnistautuminen ja viranomaisasioiden sujuvoittaminen.

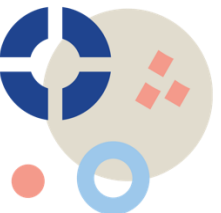
- Suomen tulee ottaa käyttöön digitaalinen tunnistautuminen lähtömaassa sekä rajalla tapahtuva tunnistautumisprosessi, joka mahdollistaa viranomaisasioiden hoitamisen etänä jo ennen Suomeen saapumista. Tämä lyhentäisi asettautumisvaihetta ja nopeuttaisi työn aloittamista.
- Lisäksi on kehitettävä yhden luukun digitaalinen palvelumalli, jossa kaikki asettautumiseen liittyvät viranomaisasioinnit voidaan hoitaa yhdellä rekisteröitymis- ja tunnistautumiskerralla. Tämä tarkoittaa, että työntekijä voisi kerralla saada verokortin, pankkitilin, sosiaaliturvaan liittyvät dokumentit ja muut tarvittavat viranomaisluvut ilman, että hänen tarvitsee käydä useissa eri toimipisteissä.

Joustavoitetaan työperäistä maahanmuuttoa (2)

Tarve 3: Joustavampia malleja Suomeen tuloon, töiden etsimiseen ja maassa pysymiseen sekä työnhakuviisumin käyttöönotto.

- Suomeen saapuvan osaavan työvoiman liikkumista tulee joustavoittaa ja nopeuttaa ottamalla käyttöön työnhakuviisumi, joka mahdollistaa Suomen saapumisen ja työnhaun paikan päällä sekä työskentelyn jo ennen työhön perustuvan oleskeluluvan myöntämistä.
- Työnhakuviisumi tulisi myöntää henkilöille, jotka voivat saapua Suomeen ja Schengen-alueelle viisumivapaasti.

Kiihdytetään kiertotaloutta ja vihreän siirtymän investointeja

Tarve 1: Vihreää siirtymää eteenpäin julkisilla hankinnoilla ja pienydinvoimaloilla.

- Kuntien, maakuntien ja valtion tulee tarjota hyvät edellytykset innovatiivisille kiertotaloustoimijoille kasvaa. Yksi keino on tukea uusia innovaatioita ja tekoälyratkaisuja julkisten hankintojen kautta.
- Vihreän siirtymän edistämiseksi kuntien tulisi tukea pienydinvoimalahankkeita ja tuulivoiman lisärakentamista. Vihreän siirtymän hankkeiden tukimuotoja tulisi tarkastella siitä näkökulmasta, että ne tukevat saumattomasti laajempaa alueellista kehitystä.

Panostetaan TKI-toimintaan ja kansainväliseen kilpailukykyyn (1)

Tarve 1: EU:n alue- ja rakennerahastojen epäoikeudenmukainen jakaminen heikentää Suomen kilpailukykyä ja tuottavuutta.

- Lisätään Uudenmaan osuutta EU:n alue ja rakennerahastoista vastamaan alueen suhteellista osuutta ja merkitystä.

Tarve 2: TKI-rahoitusta tulee kohdentaa uusien potentiaalisten kasvualojen tukemiseen.

- Suomen kilpailukykyyn ja hyvinvoinnin turvaamiseksi TKI-panostuksia tulee suunnata sinne, missä niillä on suurin vaikuttavuus koko Suomen menestykseen. Kansalliset TKI-resurssit tulee kohdistaa kilpailullisten menettelyiden sekä organisaatioiden innovaatiopotentialin ja toiminnan laadun perusteella, jotta laatutaso säilyy korkeana ja parhaille innovaatioille varmistetaan rahoitus.

Panostetaan TKI-toimintaan ja kansainväliseen kilpailukykyyn (2)

Tarve 3: tutkimus- ja kehittämistoiminta on pitkäjänteistä työtä ja edellyttää vakaita olosuhteita ja ennustettavaa lainsäädäntöä.

- Tutkimus- ja kehittämistoiminnan määräaikainen (2022-2027) lisävähennys on muutettava pysyväksi ja käyttöalaa laajennettava siten, että yrityksillä on mahdollisuus nykyistä vapaammin valita lisävähennyksen kriteerit täyttävä tutkimusorganisaatio, josta on saatavissa toiminnan kannalta paras asiantuntemus. Organisaatio tulee voida tarvittaessa valita myös ETA-alueen ulkopuolelta.

Tarve 4: Tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmä vähennyksen perusteeseen hyväksyttävät ostopalvelut on rajattu vain sellaisiin ostopalveluihin, jotka ovat ulkopuolisen henkilöstön tuottamia.

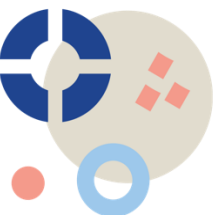
- Tilapäiseen tarpeeseen vuokrattu, laskentatehon lisäämiseksi tarvittava konesaliaika tulee hyväksyä vähennysperusteeksi.

Turvataan huoltovarmuus ja kriittinen infrastruktuuri

Tarve 1: Huolehdittava huoltovarmuuskriittisten yritysten riittävästä määrästä.

- Huoltovarmuuden kannalta välttämättömien, mutta yrityspoolien ulkopuolella olevien yritysten tunnistaminen ja sitouttaminen tulee toteuttaa kiireellisesti. Työ- ja elinkeinoministeriön sekä Huoltovarmuuskeskuksen on aloitettava yhteistyössä elinkeinoelämän järjestöjen kanssa hanketyö, jonka tavoitteena on kartoittaa kriittiset yritykset ja vahvistaa niiden valmiutta. Kauppa kamarit voivat tarjota tähän työhön kattavan, maanlaajuisen verkoston yritysten tavoittamiseksi ja osallisuuden varmistamiseksi.

Kalevankatu 12, 00100 Helsinki
helsinki.chamber.fi

 @K2HEL

 Helsingin seudun kauppakamari

 Helsingin seudun kauppakamari

 Kauppakamarihel

#kauppakamariHEL